

06.05.2022
KSL/65/03.08.01.06/2021

kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö KESELY/2074/2020

LAUSUNTO PETÄJÄVEDEN PITKÄLÄNVUOREN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA SELOSTUKSESTA

Keski-Suomen ELY-keskus pyytää Keski-Suomen liiton lausuntoa Petäjaveden Pitkälänvuoren tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Suunnittelualue sijaitsee Pitkälänvuoren alueella, noin kolme kilometriä Petäjaveden keskustasta länteen Keuruun rajan tuntumassa. Tuulivoimayleiskaava-alueen alustava pinta-ala on noin 1 200 hehtaaria.

Tuulivoimalat on suunniteltu toteutettavan noin 8 MW tehoisina ja voimaloiden kokonaiskorkeus on max 270 metriä. YVA-menettelyssä tutkitaan seuraavanlaisia vaihtoehtoja (VE):

- VE0: Hanketta ei toteuteta
- VE1: Toteutetaan 11 voimalan hanke

Sähkönsiirto toteutetaan tuulivoimaloilta Petäjaveden sähköasemalle tai vaihtoehtoisesti hankealueen läpi kulkevaan Fingridin 110 kV voimajohtoon. Tuulivoimapuiston sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain (252/2017) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Voimassa olevassa Keski-Suomen maakuntakaavassa hankealue on osoitettu biotalouteen tukeutuvaksi alueeksi. Biotalousalueen tukeutuvan alueen suunnittelumääräyksen mukaan alueen suunnittelussa varmistetaan maa- ja metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset sekä turvataan hyvien ja yhtenäisten metsä- ja peltoalueiden säilyminen maaseutuelinkeinojen käytössä.

Hankealueen kautta kulkevan valtatie 23:n ja rautatien varsi on osoitettu maakuntakaavassa valta-/rautatien kehittämisakselinä. Lisäksi alueen kautta kulkee maakuntakaavassa osoitettu lounais-koillisuuntainen voimalinja. Alueen koillisosaa sivuaa ohjeellinen ulkoilureitti ja kaakkoisosaa voimalinja.

Hankealueen itäpuolella, noin neljän kilometrin päässä lähimmistä voimaloista sijaitsee Petäjaveden vanha kirkko, joka on maakuntakaavaan merkitty UNESCO:n maailmanperintökohde (un). Merkinnän suunnittelumääräyksessä todetaan, että kohdetta ja sen lähiympäristöä on suunniteltava siten, että maailmanperintökohteen rakennus- ja kulttuurihistorialliset sekä maisemalliset arvot säilyvät ja vahvistuvat.

Vanha ja nykyinen kirkko ympäristöineen muodostavat Petäjaveden kirkkomiljöön, joka on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi. Kirkkomiljöötä koskevassa maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä todetaan, että alueen suunnittelussa on

otettava huomioon kulttuurihistoriallisesti rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Alueen käyttöä on ohjattava siten, ettei näitä arvoja heikennetä. Lisäksi vanhan kirkon kulttuurimaisema on huomioitu maakuntakaavassa maakunnallisesti arvokkaana maisema-alueena merkinnöin ja määräyksin. Myös maakuntakaavan Piesalankylän maakunnallisesti arvokas maisema-alue jää hankkeen vaikutusalueelle.

Käynnissä oleva Keski-Suomen maakuntakaavan päivitys, maakuntakaava 2040, käsittelee seudullisesti merkittävää tuulivoiman tuotantoa, hyvinvoinnin aluerakennetta ja liikennettä. Maakuntakaavaluonnos oli nähtävillä 5.5.2022 sakka. Maakuntakaavaluonnoksessa Pitkälänvuori on osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi (tv). Kohdekohtaisen määräyksen mukaan alueen Pitkälänvuori suunnittelussa on erityisesti otettava huomioon vaikutukset Unescon maailmanperintökohteeseen. Kaavaluonnoksen mukaan vähintään 8 km² laajuisen alueen voidaan katsoa mahdollistavan seudullisen kokoluokan tuulivoimatuotannon, kun seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon määrittelynä pidetään vähintään 10 voimalan kokonaisuutta. Maakuntakaavaluonnosta varten on laadittu mm. koko maakunnan kattavia tuulivoiman maisemavaikutusselvityksiä, sisältäen maiseman herkkyystarkastelun, teoreettiseen maksimiin tuulivoimalan kokonaiskorkeudella 350 metriä perustuvat näkyvyysalueanalyysit tuulivoimatuotantoon soveltuville alueille sekä alustavan vaikutusten arvioinnin kohteittain. Maakuntakaavaprosessi jatkuu tarvittavilla lisäselvityksillä. Ennen ehdotusvaihetta tehtäviin selvityksiin kuuluu mm. tuulivoiman maisemavaikutusten toinen vaihe, jossa arvioidaan ja havainnollistetaan merkittävät maisemavaikutukset.

Keski-Suomen liitto piti Pitkälänvuoren ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta antamassa lausunnossaan tärkeänä erityisesti maisemallisten ja kulttuuriympäristöllisten vaikutusten selvittämistä. Liiton mielestä arviointiprosessissa tulee riittävällä tarkkuudella selvittää voimaloiden määrän, koon ja sijoittumisen kulttuuriympäristöihin ja -maisemiin kohdistuvat vaikutukset ja ottaa vaikutukset huomioon kaavasunnittelussa ja -ratkaisussa.

Keski-Suomen liitolla ei ole erityistä huomautettavaa arviointiselostuksessa kuvattuun ympäristövaikutusten arviointiin.

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on käytetty mm. havainnekuvia ja näkyvyysanalyysijä. Erityisen tärkeänä liitto pitää YVA-arvioinnin tueksi laadittua erillistä maisemaselvitystä ja maisemavaikutusten arvioinnin tukena käytettyä 3D-mallinnusta. Erityisen merkityksellinen on ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä tehty laajapohjainen HIA-arviointi (Heritage Impact Assessment), jonka tarkoituksena on selvittää ja arvioida vaikutukset Petäjäveden vanhan kirkon maailmanperintöarvoihin. Lisäksi HIA arvioi vaikutuksia laajemmassa maisemakontekstissa ja esittää toimenpiteitä vaikutusten pienentämiseksi. Maisemavaikutukset on HIA-arvioinnissa huomioitu Pitkälänvuoren tuulivoimapuistohankkeessa esitettyjen voimaloiden määrän, sijainnin ja korkeuden mukaisina.

Arviointiselostuksen mukaan hankkeen toteuttamisessa (VE1) merkittävimmät positiiviset vaikutukset syntyvät uusiutumattomien energialähteiden korvautumisella uusiutuvalla tuulienergialla. Merkittävimpiä negatiivisia ympäristövaikutuksia ovat vaikutukset maisemaan sekä välkevaikutukset. Vaikutus maisemaan voi lähialueilla paikoin olla suuri tai erittäin suuri. Suurimmat vaikutukset kohdistuvat lähialueilla sijaitsevaan asutukseen, mutta vaikutukset jäävät selostuksen mukaan melko paikallisiksi. Myös välkevaikutukset ovat merkittäviä. Niitä voidaan vähentää ottamalla käyttöön välkkeenhallintajärjestelmä.

Maakuntakaavan kannalta merkittävimmät maisemavaikutukset voivat kohdistua Petäjäveden vanhaan kirkkoon ja sen suoja-alueelle sekä valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun

kulttuuriympäristöön ja maakunnallisesti merkittävään kulttuurimaisemaan. HIA-arvioinnin perusteella Pitkälänvuoren tuulivoimapuiston rakentaminen ei vaikuta niihin ominaispiirteisiin ja arvoihin, jotka ovat perusteena Petäjaveden vanhan kirkon merkitykselle Unescon maailmanperintökohteena. Tuulivoimapuiston rakentamisen ei HIA-arvioinnin perusteella katsota vaikuttavan kirkkoa ympäröivään maisemarakenteeseen tai maisemakuvaan niin vahvasti, että se vaarantaisi kirkon merkityksen maailmanperintökohteena. Edelleen todetaan, että Pitkälänvuoren tuulivoimapuisto ei lisää Petäjaveden vanhan kirkon vuonna 2021 päivitetystä hoito- ja käyttösuunnitelmassa todettujen uhkien todennäköisyyttä toteutua.

HIA toteaa kuitenkin, että jatkossa on tärkeää huomioida yhteisvaikutukset, jos alueelle suunnitellaan lisää tuulivoimarakentamista. Petäjaveden kirkon seudun pienipiirteinen maisema ei kestä kirkon suunnasta tarkasteltuna nyt esitettyä (VE 1) selvästi laaja-alaisempaa, maisemakuvaan merkittävästi vaikuttavaa rakentamista. Lisäksi todetaan, että Petäjaveden taajaman ja vanhan kirkon suunnasta tarkasteltuna maisemakuvaan kohdistuviin vaikutuksiin vaikuttaa olennaisesti tuulivoima-alueen laajuus pohjois-etelä -suunnassa (kohta 4.5.3. Vaikutukset näkyymiin). Vaikutusten minimointiehtotuksena todetaan mm., että jatkossa on tärkeää ottaa huomioon Pitkälänvuoren hankealueen yhteyteen mahdollisesti suunniteltavien tuulivoima-alueiden mahdolliset yhteisvaikutukset (kohta 4.6.6. Pitkälänvuorelle suunnitellun tuulivoimapuiston rajaus ja laajuus).

Keski-Suomen liiton mielestä ympäristövaikutusten arviointimenettely antaa hyvän lähtökohdan hankkeen jatkosuunnittelulle, jossa tulee kiinnittää huomiota erityisesti maisema- ja välkevaikutuksiin. Keski-Suomen liitto ottaa huomioon HIA-raportin johtopäätökset ja suositukset maakuntakaava 2040:n ehdotusvaiheen valmistelussa.

Lausunnon on valmistellut Reima Väливаara, reima.valivaara@keskisuomi.fi, 0405950918.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

